

LA
ALTARUL NEAMULUI

CUVÂNTĂRI LA SERBĂRILE NAȚIONALE

de

Dr. GHEORGHE COMȘA

Diacon

Subdirector General în Ministerul Cultelor și Artelor

BUCUREȘTI

—
TIPOGRAFIA CĂRȚILOR BISERICEȘTI

1924

PREFAȚĂ

Faptele patriotice răsar numai acolo, unde iubirea de patrie strălucește ca soarele.

Cuvântările următoare au menirea să contribuie la întărirea sentimentelor patriotice în susletul fiilor neamului nostru.

Am mângâierea, că am dorit un lucru de cea mai mare necesitate și astfel în fața scăderilor scrișului meu, rog pe iubitul cititor să nu uite, că dorințele bune sunt florile susletului.

AUTORUL

București, 10 Mai 1924.

CUVÂNTARE

la Unirea Principatelor (24 Ianuarie)

Trecutul patriei se poate asemana cu viața părintelui iubit, care ajungând la bătrânețe, istorisește pățaniile sale copiilor ce se adună în jurul lui. Copiii ascultă cu sfințenie istorisirea luptelor, primejdiilor, durerilor și bucuriilor. Dar toate acestea nu sunt numai ale părintelui. El trece la altă viață, dar luptele, primejdiile, durerile și bucuriile lui trec în moștenirea copiilor. Cei răposați cari au avut bucuria să trăiască pe vremea unirii Principatelor, ni-au lăsat și ei nouă moștenirea lor plină de dureri și bucurii și deja viața lor a fost plină de mărire, căci mărire este credința, dragostea, lupta și jertfele lor prin care ni-au făcut cu putință prăznuirea zilei de azi. Mărire cu atât mai mare au deci înaintașii noștri, cari făurind unirea din anul 1859, au trecut pe calea vecinicii cu fruntea împodobită de cununa gloriei.

Noi, cei de azi, facem legătura cu acești vrednici înaintași, pentru că în istoria unui popor amintirea durerilor și bucuriilor părinților trece

din tată în fiu și trece mai ales amintirea faptelor de mărire. Nepoții, strănepoții și toți urmașii vor cugeta neconținut, că se trag din același sânge, că au aceleași nădejdi și aspirațiuni și astfel inimile lor vor rămâne pururea legate și nedes-părțite. Aceste inimi, legate prin asemenea aspi-rațiuni, formează istoria unui popor, căci cunoscut este adevărul, că nu este născut încă acel popor, care nu are încă istorie.

Prăznuirea de azi este o dovadă, că noi avem o istorie glorioasă trăită prin mărețul eveniment din 24 Ianuarie 1859, care ni-a arătat, că focul sfânt al ideii naționale nu putea fi stins de nici o putere din lumea aceasta.

Un fost ministru de externe al Rusiei (Nessel-rodé) zicea în 1848, că Românii voesc să înfiin-țeze un regat daco-roman „la formarea căruia ei ademenesc pe frații lor din Moldova, din Bucovina, din Transilvania și din Basarabia“. Ceeace preconiza ministrul rus s'a realizat abia în anul 1918, dar în schimb evenimentul Unirei Princi-patelor a fost o condițiune esențială pentru îndeplinirea sfântului dor secular: unirea tuturor Românilor!

Fără Unirea Principatelor neamul românesc nu putea să aibă o istorie glorioasă, și orice amânare a mărețului act din anul 1859 ar fi însemnat întârzierea gloriei, ce ne-a fost hărăzită de sus pentru anul 1918. De aceea se cuvine să apre-ciem după toată valoarea însemnătatea Unirei Principatelor.

Începutul Unirii și întemeierii Statului român de azi s'a făcut în anul 1859. Pentru ce oare nu s'a putut face mai înainte acest început? Pentru că atât în Țara-Românească (Muntenia) cât și în

Moldova erau dinastii naționale. Legăturile poporului cu aceste dinastii erau sacro-sante. Nimeni nu atingea drepturile Basarabilor în Țara Românească și ale Mușaiilor în Moldova, căci dinastia era una cu statul¹⁾. În Moldova se stinse însă vechea dinastie și atunci se îndreptară gândurile spre dinastia din Muntenia. Mihai Viteazul, dupăce aliatul său Ștefan Răsvan — ultimul vlăstar al Mușaiilor pe tronul Moldovei — muri în lupta cu Ieremia Moghilă, uzurpatorul tronului moldovean, cuceri Moldova în Mai 1600 unind țările surori.

Dar ursita poporului românesc aduse o bruscă schimbare, căci „eroul ideei unității naționale a căzut jertfă pentru ideea întrupată prin dânsul“. După moartea lui Mihaiu Viteazul continuitatea dinastică se pierde în ambele Principate. Triste urmări a avut faptul acesta: jugul turcesc și lăcomia Fanarioților. Precum însă după Vinerea Patimilor urmează Duminica Invierei, așa a răsarit pentru noi mișcarea națională din anul 1821, care a făcut să reînvie ideea Unirei sub domniile pământene. Pe timpul protectoratului rusesc, cam pe la anul 1829, în ambele țări se manifestă dorința de unire, neatârnare, dinastia și cărmuirea monarhică cu un principe moștenitor din Apus. În Regulamentele organice ale ambelor țări s'a manifestat ideea Unirei, care nu găsisese însă clipele realizării decât în anul 1859.

Revărsatu s'a ideea Unirei și asupra sufletului poeților, istoricilor și publiciștilor, dar întocmirile Providenței încă nu arătau realizarea, ca să se adeverească faptul, că oamenii pot împleni cunună

1) D. Onciul: 24 Ianuarie. Conferință. București 1903, pag. 6.

din florile primăverii, însă numai Dumnezeu trimite primăvara. Pentruca să poată avea adevărată bucurie, poporul român al celor două țări a purtat în sufletul său vreme mai îndelungată dorința Unirei. Tot Dumnezeu le-a sădit deodată în suflet Românilor din ambele Principate dorința sfântă a Unirei. Astfel, precum pe vreme de vifor clopotul corăbiei sună dela sine, tot așa neamul românesc a făcut să-i vibreze inima dorințelor comune, arătând, că Milcovul nu poate despărți pe frați: „Căci, despărțit, ori depărtat, fratele e tot frate“. Cu drept cuvânt spunea deci răposatul istoriograf Dimitrie Onciul, că nici o putere omenească din lume nu putea să mai oprească avântul Unirei, și nici „pulsul de viață renăscătoare al României unite, a cărei recunoaștere o ocrotea brațul dumnezeesc“¹⁾. Zadarnic au căutat deci Turcii să pună piedici în calea Unirei spre a-și asigura mai bine suzeranitatea; zadarnic se opuneau Rușii cu protectoratul lor. Români nu voiau să știe nici de vr-o dinastie turcă, nici rusă dar nici austriacă. Revoluția anului 1848 a contribuit mult la manifestarea dorințelor Unirei. Mihail Kogălniceanu redactează „*Dorințele partidei naționale din Moldova*“ îndemnând pe Români să aibă încredere în viitorul lor, căci va veni și pentru ei libertatea „ce Tatăl cel de sus, dela întemeierea lumii, a pregătit tuturor popoarelor“²⁾. Dorințele acestea se manifestară și în Țara-Românească, dar amuțiră pentru puțin timp din cauza înnăbușirii revoluției priu armatele rusești și turcești.

După războiul din Crimeea, care s'a încheiat prin tractatul dela Paris din 1856, Principatele

1) D. Onciul: Op. cit, p. 19.

2) Onciul: Op. cit. p. 20.

sunt scoase de sub protectoratul rusesc și ajung sub garanția celor 7 puteri garante.

Congresul dela Paris din 1856 a hotărât ca Poarta Otomană să convoace în fiecare din cele două țări adunările-mame numite și Divanurile ad-hoc, pentru a se decide modul de organizare al Principatelor. La aceste adunări au fost chemați proprietari mari și proprietari mici, cler, orașeni și țărani¹⁾.

Hotărârile divanurilor au fost trimise la Paris, unde delegații celor șapte Puteri garante au încheiat Convențiunea din 7/19 August 1858. Convențiunea n'a voit să știe nimic, că Principatele doresc Principe străin. Se hotărîse ca fiecare Principat să aibă un Domnitor iar pe lângă aceasta se prevedeau două Adunări și o Comisiune Centrală la Focșani, compusă din opt Moldoveni și opt Munteni, care să pregătească proiectele de interes comun. Proiectele urmau să fie votate de Adunările alese pe 7 ani. Deși convențiunea nu era expresiunea adevărată a dorințelor Națiunii, Unioniștii s'au înțeles să aleagă aceiaș persoană ca domnitor atât în Țara-Românească cât și în Moldova. Alegerea era fixată în ambele țări pe ziua de 5 Ianuarie 1859. Unioniștii din Țara-Românească au așteptat rezultatul alegerii din Iași până în ziua de 24 Ianuarie.

Adunarea din Iași alese pe colonelul Alexandru Ioan Cuza. Alegerea din București fu precedată de rugăciunea înălțătoate a Mitropolitului, care și-a înălțat mâinile înaintea icoanei Sf. Treimi și cu ochii plini de lacrimi zise „Doamne Dumnezeu părinților noștri, aruncă-ți privirea ta

1) Petre Rășcanu : Cuza-Vodă. In Biblioteca Românească Nr. 48—50 Unirea. București 1909 pag. 9

asupra inimelor noastre și nu slăbi curajul filor tăi. Unește-i pe toți într'o simțire, și fă ca inimile lor să aibă aceeași bătaie pentru Țara lor. Prințul Cuza este Unsul tău între noi și pentru dânsul jurăm toți, că-l vom susține¹⁾.

Rugăciunea fu ascultată, căci Alexandru Ioan Cuza fu ales și în adunarea dela București. Astfel ziua de 24 Ianuarie este de mare însemnătate în istoria națională. Cuza Vodă a știut să câștige încrederea Sultanului și astfel se făcu Unirea definitivă. Domnitorul proclamând (în 11 Dec. 1861) Unirea definitivă și-a exprimat convingerea, că Românul își iubește patria și astfel o știe întări, iar Barbu Catargiu zise cu ocaziunea proclamării definitive, că Unirea este sub scutul lui Dumnezeu.²⁾ Astfel, Fraților, putem zice cu drept cuvânt, că precum la înfăptuirea Unirii a lucrat brațul Dumnezeesc, tot așa este și va fi sub scutul Părintelui Ceresc. Națiunea celor două țări unite a știut să aibă răbdare plină de nădejde ca și călătorul, care voește să urce înălțimea muntelui. Ceeace au dorit cei mai buni fii ai neamului românesc, pentru ceeace au luptat până la moarte; nădejdea lăsată copiilor: unirea tuturor Românilor s'a realizat numai sub ochii noștri, dar tocmai aici se arată deosebirea între lucrarea lui Dumnezeu și cea a oamenilor. Lucrările omenești se fac dar cele dumnezeiești se realizează. Din începuturi mici, aproape neobservate, lucrările mai pre sus de mâna omenească la timpul său se înfățișează înaintea tuturor. Conștienți de adevărul acesta înaintașii noștri au săvârșit și ei partea lor de muncă într'u nădejde

1) P. Rășcanu: op. cit. p. 33-34.

2) Onciul: loc. cit. p. 36.

bucurându-se, întru necaz, răbdând, întru rugăciune îngăduind (Rom. cap. 12 v. 12).

Ziua de 24 Ianuarie 1859 nu este ziua de glorie a unor lupte sângeroase, ci este cel mai însemnat început de manifestare al Unirii tuturor Românilor. Inceputul acesta este temelia stăruințelor ce s'au depus de atunci până azi. Dar toate s'au făcut cu ajutorul bunului Dumnezeu. Cuvine-se deci laudă să-i aducem pentru momentele strălucite ale istoriei noastre naționale; Slavă Ție Dumnezeule, că dela Unirea Principatelor și până azi ni-ai dăruit poeți, cari au cântat aspirațiile neamului, învățați, cari au răspândit lumina, eroi cari au executat voința cea mai sfântă a Națiunii Române.

Noi cei de astăzi datori suntem a ruga pe Dumnezeu să ne de-a sprijin și putere a ne lepăda de goana nebună după cele neînsemnate ale lumii. Pompeiu în interesul Romei și al poporului său se urcă în corabie, deși corăbierii nu voiesc să iasă din port din cauza furtunei. Pompeiu are îndrăzneala să spună: „Datoria noastră este să plecăm cu corabia iar nu să ne cruțăm viața!“.

În chipul acesta să-și facă datoria fiecare cetățean și creștin adevărat. Să se pătrundă fiecare de adevărul, că în viața unei națiuni comorile cele mai scumpe sunt comorile comune tuturor fiilor ei și că acele comori trebuiesc respectate de către toți cu cea mai mare sfințenie. Chiar față de lucrurile proprii trebuie să ne purtăm așa, ca să nu atingem prin aceasta interesele semenilor noștri. Cu atât mai multă atențiune se cuvine deci a da comorilor comune și sfinte nouă tuturor.

asupra inimelor noastre și nu slăbi curajul fiilor tăi. Unește-i pe toți într'o simțire, și fă ca inimile lor să aibă aceiaș bătaie pentru Țara lor. Prințul Cuza este Unsul tău între noi și pentru dânsul jurăm toți, că-l vom susține¹⁾.

Rugăciunea fu ascultată, căci Alexandru Ioan Cuza fu ales și în adunarea dela București. Astfel ziua de 24 Ianuarie este de mare însemnătate în istoria națională. Cuza Vodă a știut să câștige încrederea Sultanului și astfel se făcu Unirea definitivă. Domnitorul proclamând (în 11 Dec. 1861) Unirea definitivă și-a exprimat convingerea, că Românul își iubește patria și astfel o știe întări, iar Barbu Catargiu zise cu ocaziunea proclamării definitive, că Unirea este sub scutul lui Dumnezeu.²⁾ Astfel, Fraților, putem zice cu drept cuvânt, că precum la înfăptuirea Unirei a lucrat brațul Dumnezeesc, tot așa este și va fi sub scutul Părintelui Ceresc. Națiunea celor două țări unite a știut să aibă răbdare plină de nădejde ca și călătorul, care voește să urce înălțimea muntelui. Ceeace au dorit cei mai buni fii ai neamului românesc, pentru ceeace au luptat până la moarte; nădejdea lăsată copiilor: unirea tuturor Românilor s'a realizat numai sub ochii noștri, dar tocmai aici se arată deosebirea între lucrarea lui Dumnezeu și cea a oamenilor. Lucrările omenești se fac dar cele dumnezești se realizează. Din începuturi mici, aproape neobservate, lucrările mai pre sus de mâna omenească la timpul său se înfățișează înaintea tuturor. Conștienți de adevărul acesta înaintașii noștri au săvârșit și ei partea lor de muncă într'u nădejde

1) P. Rășcanu: op. cit. p. 33-34.

2) Onciul: loc. cit. p. 36.

bucurându-se, întru necaz, răbdând, întru rugăciune îngăduind (Rom. cap. 12 v. 12).

Ziua de 24 Ianuarie 1859 nu este ziua de glorie a unor lupte sângeroase, ci este cel mai însemnat început de manifestare al Unirii tuturor Românilor. Inceputul acesta este temelia stăruințelor ce s'au depus de atunci până azi. Dar toate s'au făcut cu ajutorul bunului Dumnezeu. Cuvine-se deci laudă să-i aducem pentru momentele strălucite ale istoriei noastre naționale; Slavă Ție Dumnezeule, că dela Unirea Principatelor și până azi ni-ai dăruit poeți, cari au cântat aspirațiile neamului, învățați, cari au răspândit lumina, eroi cari au executat voința cea mai sfântă a Națiunii Române.

Noi cei de astăzi datori suntem a ruga pe Dumnezeu să ne de-a sprijin și putere a ne lepăda de goana nebună după cele neînsemnate ale lumii. Pompeiu în interesul Romei și al poporului său se urcă în corabie, deși corăbierii nu voiesc să iasă din port din cauza furtunei. Pompeiu are îndrăzneala să spună: „Datoria noastră este să plecăm cu corabia iar nu să ne cruțăm viața!“.

În chipul acesta să-și facă datoria fiecare cetățean și creștin adevărat. Să se pătrundă fiecare de adevărul, că în vieța unei națiuni comorile cele mai scumpe sunt comorile comune tuturor fiilor ei și că acele comori trebuiesc respectate de către toți cu cea mai mare sfințenie. Chiar față de lucrurile proprii trebuie să ne purtăm așa, ca să nu atingem prin aceasta interesele semenilor noștri. Cu atât mai multă atențiune se cuvine deci a da comorilor comune și sfinte nouă tuturor.

Numai atunci vom putea zice cu inima curată, că cinstim comorile sfinte ale națiunii române, dacă iubim adevărul și cultivăm bunele moravuri în sufletul nostru. Binele și adevărul sunt libertatea noastră cetățenească cea mai mare, cași văzduhul nepătruns pentru vultur sau ca razele soarelui pentru floare. Să cinstim în special virtutea unirii și armoniei sufletelor patriotice, dela cari am învățat, că înțelegerea înlătură pedepsele împreunate cu neînțelegerea. Am fost ruși în bucăți, dar pedeapsa a trecut venind înfrățirea, martirizați am fost, dar am fost încununăți cu gloria unirei.

Iată pentru noi cei de azi povața cârmuitoare! Astfel avem datoria să ascultăm de mai marii noștri, de Rege și sfetnicii săi, cari ne pregătesc cărarea viitorului prin duhul înțelegerii arătat și de cei ce au cârmuit România de eri. Să nu uităm, că zicea și înțeleptul Solomon: „Ceice n’au cârmuire cad ca frunzele; iar mântuirea este într-un mult sfat“ (Pilde cap. 11 v. 14).

Trăiască Maiestatea Sa Regele nostru Ferdinand I!

Trăiască Dinastia Română!

Trăiască România!

CUVÂNTAREA II-a

Ziua Eroilor (La Înălțarea Domnului)

O patrie mare și liberă, pe întreg cuprinsul ei, sărbătorește azi memoria sutelor de mii de eroi, cari și-au jertfit viața, croindu-ne nouă un viitor mai fericit. Sărbătorim și noi nu numai pentru că legile țării așa rânduiesc, dar și din motivul, că datoria prăznuirii memoriei eroilor este adânc săpată în inimile noastre. Anii, cari au trecut dela moartea eroilor, nu au putut șterge din inimile noastre amintirea lor, căci a crescut iară peste morminte, dar nu a întunecat nimic amintirea vitejilor. Numele de pe crucile și monumentele dela căpătâiul lor răspândesc în noi cei de astăzi credința până la moarte, devotamentul fără păreche pentru tron și țară. Dacă pentru unii eroi numai florile câmpiilor fac podoabă, fiind locul lor de odihnă necunoscut, noi le dăm și acestora cinstea cuvenită ca și celor ce odihnesc în locuri știute și păzite cu sfințenie. Pentru cei dintâi avem în inimă florile ce le împletim în cunună pentru mormintele cunoscute ale eroilor.

Știm, că nici un fel de monument, nici o

amintire, nici un cuvânt omenesc nu ne poate reda pe răposații noștri, dar învățăm din amintirea lor să avem iubire către Rege și țară, să avem duh de jertfă, căci nici o sfortare și nici o jertfă nu se pierde în zadar. De aceea ne este datoria să avem o zi anume pentru prăznuirea amintirii eroilor. Isoare de lacrimi ar trebui să curgă numai din ochii celor cari nu știu cinsti memoria eroilor! Cine dintre noi este oare vrednic de jerfele lor? Cine ajută, neîndemnat de nimeni, pe văduvele și orfanii lor? Cine mângâie azi atâtea și atâtea suflete întristate? Cine se arată a fi mai muncitor azi îndemnat de munca lor? Căci după ei trebuie să vie propășire, alcătuirii măestre ale minții și inimii românești! Steagul lor trebuie să fie pururea ridicat și gata să arate semnul hotărârilor vitejești. Noi trebuie să știm, că suntem părți din stejarul care a căzut în vijelie. Părțile rămase trebuie să se întărească, prinzând putere și formând din nou o pădure falnică, un zid de brațe și de piepturi.

Dar dovedim noi, că eroii trăesc în mintea noastră? Timpul lor a fost timpul faptelor mari, al inimilor mari, al caracterelor mari. Iar farmecul, vraja zilelor mari, te inspiră. Conducătorii neamului, Regele, sfetnicii săi, cârmuitorii țării, se inspiră din vraja acelor timpuri. Glasul eroilor răsună din morminte, căci nu este o încurajare mai mare pentru trezirea conștiinței datoriei în conducători, decât durerea. Iar eroii au avut cea mai mare durere, căci sângele lor a udat pământul patriei, lacrămile lor au curs din belșug, dar n'au căzut pe sânul părinților, soțiilor sau pruncilor, căci în clipa morții nu era cine să-i îmbrățișeze.

Această durere a lor a învățat încă odată națiunea română să aibă încredere în forțele sale. Insufletirea jertfa, idealismul neîntrecut al eroilor au trecut în viața națiunii. O nouă lumină a răsărit în sufletul acestui neam, producând un foc nou în inima neamului. Munca și jertfa lor vor fi de învățătură nu numai pentru noi cei de azi, dar și pentru generațiile viitoare. Iată dar, că ei s'au coborât în mormânt și totuși trăiesc... trăiesc în iubirea noastră, în amintirea noastră.

Dar trăesc acești eroi și acolo sus, la Dumnezeu... Moartea este ca noaptea. Aici jos este tăcere, este liniște, dar acolo sus, în sferele senine, întru înălțime, este lumină, mișcare, viață. Și aici este mângâierea noastră, știind, că eroii și dincolo de mormânt trăesc. Da, fraților, căci pururea trăește celce a trăit lui Dumnezeu. Și cine oare a trăit mai mult lui Dumnezeu decât acești eroi, cari au trăit în dragostea de frate dovedită prin jertfa vieții. Cununa măririi li se cuvine lor!! Glorie lor! Pentru gloria lor s'a pus în ziua de 6|19 August 1923 temeliala „Bisericii Neamului“ la Mărășești, unde se zidese cripte pentru a se păstra acolo oseminte de eroi. În altarul Bisericii Neamului se vor face slujbe după datina strămoșească pentru pomenirea eroilor¹⁾. Dar aceasta este numai o mică frântură din marea recunoștință ce datorăm eroilor. Dacă voim să avem și fapte, cu cari să dovedim, că avem sentimente mai puternice decât grija de sine însuși, atunci să evocăm în mintea noastră clipe de jertfă, clipe de eroism.

Până când a durat războiul mama putea mân-

1) I. P. Sf. Mitropolit Pimen al Moldovei: „Mărășești“ Tip. Monastirii Neamțu 1924 p. 18.

gâia pe copii săi, că tatăl lor se va întoarce sănătos acasă. Dar după războiu s'a ivit realitatea, au rămas văduvele, au rămas orfanii. Vedem, că mulți, mulți viteji nu mai vin. Și atunci amfiteatrul suferințelor eroice trece pe dinaintea ochilor noștri.

Atunci luăm în mână cartea istoriilor vitejești și citim bunăoară, cum un căpitan, (Carp) cade lovit de un glonte dușman. Un soldat „l-a încunjurat cu crengi și cu pânză de cort și astfel, înhămându-se la această povară iubită, l-a dus zece kilometri. L-a suit apoi, contra tuturor, pe un cheson, și nu s'a liniștit decât atunci, când l-a înfățișat colonelului“ căci în țară străină nu-l putea lăsa ¹⁾.

Nu este timpul și locul să ne întreținem aici cu mai multe scene, mai zguduitoare chiar decât aceasta, din timpul războiului. Voim numai să constatăm, că evocarea trecutului de jertfe trebuie să trezească tot mai mult conștiința noastră națională. Azi nu mai este alarma instrumentelor războinice, ci sgomotul atelierelor face viața mai plăcută; nu numai cântece de sângeroasă vitejie există, căci azi trebuie să se audă și să răsune cântecul secerătorilor. Din corturile războinice viața este mutată din nou în orașe; altarele de pe câmpurile de luptă nu mai sunt: mergem la Altarele bisericilor din sate și orașe. Știința și artele își deschid din nou graiul, căci câmpurile de bătălie s'au prefăcut în câmpuri de muncă liniștită. Munca încă este o luptă, își are armele cuceririle ei și eroii ei.

Acei eroi trebuie să fim noi, cari prăznuim pe eroii răposați. Ajutorul lui Dumnezeu singur este

1) N. Iorga : Războiul nostru în note zilnice, vol. II. p. 368.

în stare să ne facă a înțelege, că acel bărbat al vieții publice, care este condus de interese egoiste, nu este urmaș al eroilor; acea mamă, care nu crește pe fiul său în patriotism, nu mai este mamă română.... Și tânărul român a crescut oțelindu-se și întărindu-se pentru lupte.

Astăzi însă acela se întărește pentru luptă, care crește muncind.

Fraților! Să ne gândim, că cu ocaziunea acestei serbări lăsăm la o parte orice antagonisme dintre noi și venim la aceleaș morminte, vărsăm aceleași lacrimi și ne rugăm pentru aceleași ființi iubite ¹⁾. Patruzeci de mii de morți erau în anul 1859 pe Câmpul de luptă dela Solferino. Enric Dunaut din Geneva a străbătut câmpul de bătae, a văzut suferințele celor ce mureau fără să aibă o picătură de apă, fără mângâierea supremă a unui gest de milă sau cuvânt de încurajare. Cu ajutorul câtorva femei organizase un serviciu de ajutor în Castiglione și cu încetul s'a desvoltat de aici organizația formidabilă a Crucii Roșii. Iată ce face simțul pentru suferință. Iată ce îndemnuri nobile ne poate procura.

Rămâne ca fiecare dintre noi să „raporteze suferința lui la binele sau la răul societății întregi din care face parte, iar nu starea întreagă a acestei societăți la suferința lui“ ²⁾. Numai acela are loc la praznicul biruinții, care este pătruns de adevărul acesta.

Iar acum veniți fraților, să înălțăm rugăciune de mulțumită către Dumnezeuul părinților noștri că prin înalta Sa milostivire am învățat pe calea jertfei să ne iubim țara, pe altarul căreia trebuie

1) N. Iorga, „Zece Maiu“, Conferință, București 1898 pag. 4.

2) N. Iorga : Războiul nostru în note zilnic, vol. III. p. 13.

~ 706.230 ~

să aducem chiar viața noastră, când ni se va cere. Intr'o veche statuie era numele săpat atât de adânc, încât s'ar fi prăbușit întreagă, dacă numele ar fi fost scos dintr'însa. Așa de adânc să fie săpat în inima noastră cuvântul: „patrie“.

Amintirea morților noștri ne va fi un mare ajutor. Copacii păstrează ramurile câtă-va vreme și după ce s'au uscat. Florile se împodobesc cu frunzele uscate! Numai noi să uităm, că „moartea de războiu e moartea pentru viitor... la care nu se plânge, ci se fac jurăminte!?”¹⁾.

Nu fraților! Nu! Noi trebuie să fim demni de ceice au forțat cursul veacurilor. Noi trebuie să îndemnăm și pe ceice au pierdut pe cei uciși, povățuindu-i să nu împruțineze viața prin plânsul lor, ci să îplinească și locul celor ce nu mai sunt.

Iar acum să zicem, ca și odinioară poetul:

*„Dormiți în pace umbre, martiri ai României,
Ce-ați îngrășat pământul cu sânge de eroi!
Bătrâni cărunți cu vază, și floarea tinerimei
Ce'n lupte sângeroase căzând, v-ați rupt din noi“.*

(A. Mureșianu)

1) V. Pârvan : Memoriale. București 1923 p. 106.

CUVÂNTAREA III a

Zece Mai și Unirea tuturor Românilor

«Domnul este întărirea norodului său și scutitor mântuirii Unsului său este». (Psalm 27 v. 11).

Fraților,

Prăznuirea de astăzi este cea mai însemnată în seria sărbătorilor naționale. Tocmai pentru aceasta înainte de a desfășura însemnătatea zilei, datori suntem să recunoaștem, că în primul rând Dumnezeuului părinților noștri trebuie să-i mulțumim pentru serbarea binefăcătoare de azi. Părintele Ceresc ni-a prefăcut răsadul lacrărilor în seceriș de bucurie, Domnul ni-a dat binecuvântarea sa. Cine ne-a ajutat nouă? Întrebați pe părinții voștri, întrebați pe eroi, întrebați întreaga lume civilizată: cine ni-a dat nouă mărirea de astăzi și vi se va răspunde într'un singur glas: Atotmilostivul Dumnezeu! Deaceea cădem înaintea lui la rugăciune ca și pomul care se pleacă nu numai când viforul scutură crengile lui, ci și

atunci când povara binecuvântărei crengilor îl face să se plece.

Deaceea zicem astăzi cu Psalmistul: „Domnul este întărirea norodului său și scutitor mântuirii Unsului său este“. Enric al V, după lupta dela Agincourt a rugat pe preotul său să citească Psalmul 113, căci dorea să mulțumească lui Dumnezeu pentru victoria câștigată. Când preotul rosti cuvintele din acel psalm: „Nu nouă Doamne, nu nouă, ci numelui tău dă slavă“, regele s'a coborât de pe cal, cavaleria făcu asemenea și împreună, rege, ofițeri și soldați: se plecară la pământ!

Noi nu prăznuim aici numai eștigarea unei singure lupte, ci a unui întreg șir de victorii glorioase, dar și aniversarea altor atâtea fapte mărețe, cari ne obligă să zicem: „*Nu nouă Doamne, nu nouă, ci numelui tău dă slavă*“.

Cari sunt, fraților acele mari evenimente? In această zi de mare sărbătoare națională s'au îndeplinit trei fapte mari: In 10 Mai 1866 s'a statornicit Dinastia puternică și stălučită. Glasul unanim al țării la îndemnul Consiliului de miniștri chiamă la tron pe Principele Carol Ludovic de Hohenzollern. Cel chemat de națiunea română a venit căci spunea: „Vocea unei națiuni îmi este sacră; și când acea națiune are un trecut glorios, cum este al vostru... vocea acestei națiuni este pentru mine vocea lui Dumnezeu“¹⁾. Inima poporului nu se înșală. Nici inima poporului român nu s'a înșelat, căci Principele Carol a concentrat în sufletul său ca într'un focar intens,

1) D. A. Teodoru: Zece Mai. Conferință. București 1904 p. 12.

toate aspirațiunile și toate idealurile neamului nostru ¹⁾).

Oare când Apostolul Pavel îndemna pe Corinteni zicând: „Fiecare întru ce este chemat, fraților, întru aceea să rămâe înaintea lui Dumnezeu“. (I. Cor. 7 v. 24). Principele Carol pătruns de chemarea sa divină a înțeles glasul lui Dumnezeu. Fostul Rege de pie și falnică memorie Carol I. însuș spuse despre urcarea sa pe tron din 10 Maiu 1866 următoarele: „La 10 Maiu 1866 intram în București, chemat de voința unanimă a unui popor, care cu aclamări de bucurie, remitea în mâinile Mele speranțele și viitorul său, căruia îi aduceam o inimă curată și plină de credință, o voință fermă și hotărâtă de a-mi consacra vieța fericirii și prosperității Lui“²⁾.

Era un glas profetic acesta. Dumnezeu dase poruncă prin gura lui Moisi ca omul care va face făgăduință Domnului, să nu-și calce cuvântul său, ci toate câte vor ieși din gura lui, să le facă (IV. Moisi 30 v. 3). Glas profetic a realizat răposatul Rege știind, că „în destinurile omenești nu este datorie mai nobilă decât aceea de a fi chemat a menține drepturile unei națiuni și a consolida libertățile ei“³⁾. Zece Maiu din 1866 avea însemnătatea, că prin suirea pe tron a Prințului Carol se înlăturau toți ceilalți pețitori domnești din țară și afară de țară. Au încetat luptele pentru tron. S'a închis ușa intereselor personale și familiare, care erau în paguba intereselor națiunii⁴⁾. Ziua de zece Maiu 1866

1) C. Banu: zece Maiu. Cuvântare. București 1901 p. 9. ;

2) D. Onciul: Zece Maiu. Conferință. București 1900 p. 11.

3) D. A. Teodoru: op. cit. p. 7.

4) Iorga: Zece Mai. p. 7. și P. Ellad; Zece Mai. Conferință. București 1903 p. 11.

a statornicit Dinastia trezind din nou sentimentul dinastic amorțit sub suferințele jugului turcesc ¹⁾.

Dar jugul acesta fu sfărâmat. Principele Carol recunoscu la început suzeranitatea turcească, însă a avut dorința și voința neștrămutată de a cuceri pe câmpul de luptă neatârnată țării. Un al doilea zece Maiu se scrie în istoria neamului nostru în anul 1877. În 10 Mai 1877 Corpurile legiuitoare proclamă independența României. Războiul ce a urmat după această dată, a fost numai o consfințire a celor hotărâte mai înainte. Independența am luat-o deci, prin vitejia noastră. Ea nu ni s'a dat în dar din partea nimănui, Acesta-i adevărul. Al treilea zece Maiu veni însă în anul 1881, când coroana de oțel „*tăiată dintr'un tun stropit cu sângele vitejilor noștri, sfințită de biserică*“ fu pusă pe fruntea gloriosului Domnitor Carol I.

Cele trei momente neperitoare ale zilei de zece Mai se prăznuesc astăzi în deplină libertate de toată suflarea românească, pentrucă razele strălucitoare ale Coroanei Regale române au avut menirea să fie trimise tuturor Românilor. Glasul sângelui și al chemării rasei noastre cereau cu insistență împlinirea cuvintelor pline de nădejde ale poetului Dimitrie Bolintineanu :

« *Viitor de aur țara noastră are
Și prevăd prin secolii a ei înălțare!* »

Nădejdea aceasta străbătuse de mult inimile românești și în timpul din urmă ea se concretizase în profeticele cuvinte ale poetului unității noastre naționale, Octavian Goga :

1) D. Onciul : op. cit. p. 11—13.

*«Avem un vis neîmplinit,
Copil al suferinții;
De jalea lui ni-au răposat
Și moșii și părinții!»*

Conștiința unirii tuturor Românilor a cerut însă jertfe seculare, veacuri de suferință au mai trebuit pentruca unirea, făcută pe o clipă de Mihai Viteazul, să rămână neperitoare. Opera lui Mihai Viteazul a pierit „dar nu a pierit ideea, pentrucă ideea nu e ca forța ¹⁾).

„Forța — spune un mare învățat român — e nerăbdătoare, ea trebuie să lovească, să cucerească sau piere. Ideea poate să aștepte și așteptând ideea se îmbogățește, se face luminoasă, așteptând ideea se sapă adânc în sufletul poporului“. Legăturile sufletești prin biserică nu cunoșteau granițe între frații de acelaș sânge. Mai târziu se ivește ideea originii noastre latine. Comunitatea rasei și limbei noastre au cerut și ele să treacă timp deși cronicarii de demult au constatat că „Moldovenii, Muntenii și Ardelenii, toți de un neam sunt, românesc“ ²⁾).

Dar tocmai timpul care a trecut rămânând răslețit elementul românesc, a limpezit tot mai mult izvorul dătător de viață al neamului românesc de pretutindeni. Astfel când s'a realizat actul Unirii, totul s'a făcut în modul cel mai firesc. Cel dintâi pas îl face Basarabia. În ziua de 27 Martie (9 Aprilie) 1918 în Moldova de peste Prut „Sfatul Țării“ declară cu mare însuflețire, că Basarabia „ruptă de Rusia acum o sută

1) Z. Păclișanu : „1 Decembrie 1918“ în ziarul „Adevărul“ din 2 Dec. 1923.

2) A. Balaban : „Insemnătatea actului unirii pentru Românișm“ București 1919 p. 5.

și mai bine de ani din trupul vechei Moldove, în puterea dreptului istoric și a dreptului de neam, pe baza principiului, că noroadele singure să-și hotărească soarta lor, de azi înainte și pentru totdeauna se unește cu mama sa România“.)

Unirea aceasta înseamnă o mare bucurie a tuturor Românilor. Și dacă ne gândim la trecutul Basarabiei, cum să nu vorbim de o mare bucurie?? Căci Rusia de demult voia să-și taie drum spre Țarigrad peste trupul Principatelor românești. Dimitrie Cantemir, Domnul Moldovei, a încheiat în 1711 un tratat cu țarul Petru cel Mare, căruia îi recunosc suzeranitatea și îi puse în vedere chiar și forțe militare împotriva Turcilor. Domnul Munteniei, Constantin Brâncoveanu, încă a făcut învoială cu Rusia. Scopul Românilor era să scape de sub jugul turcesc păgân, dar Rușii fură învinși la Stănilești pe Prut. Cantemir și-a pierdut tronul, fugind în Rusia, iar Brâncoveanu a fost decapitat de Turci. „Principatele pierdură dreptul de a-și alege Domni pământeni și fură date Fanarioților spre exploatare“²⁾. În 1739 Rușii ocupă Moldova, iar în anii 1769 — 1774 ocupă ambele Principate și abia prin pacea dela Kuciuk-Kainardji părăsesc Țările Române.

Însă în anul 1812, după ruptura cu Napoleon, țarul Alexandru I al Rusiei, a încheiat pace cu Turcia, luându-ne pe nedrept partea Moldovei dintre Nistru și Prut. În anul 1821 revoluția reîn-

1) Promulgarea declarație s'a făcut prin decretul regal din 9 Aprilie publicat în „Monitorul Oficial“ Nr. 8 din 10 April 1918. Cf. D. Onciul : Cuvânt de deschidere cursului de Istoria Românilor în 26 Aprilie 1918. București 1918 p. 19.

2) Onciul : op. cit. p. 10.

tronează domniile pământene și trezirea conștiinței naționale atrage susceptibilitatea lăcomiei rusești. Rusia întreprinde deci războiul din 1828—1829 și face pe Turci, ca în pacea dela Adrianopol să recunoască protectoratul Rusiei asupra Principatelor. Rușii merg însă mai departe. În anul 1853 ocupă Principatele în războiul pornit contra Turcilor. Atunci Franța în unire cu Anglia și Sardinia ajută pe Turci. Astfel în pacea dela Paris din 1856 a renunțat la protectoratul său și a cedat Moldovei vechea Basarabie.¹⁾

După războiul româno-ruso-turc din 1877-1878 ne fu luată însă Basarabia în schimbul Dobrogei, care trebuia să fie a noastră și fără de jertfe, ca moștenire dela Mircea cel Bătrân. Românilor din Basarabia nu le mai rămaseră decât ochii pentru a plânge timp de peste o sută de ani, căci nu le era îngăduit a rosti limba română nici în rugăciunile zilnice către Dumnezeu. Conștiința națională era înnăbușită. Înțelegem deci bucuria fraților de dincoace de Nistru, dar și durerea fraților rămași tot sub stăpânirea rusească peste Nistru. În anul 1917 țăranul Toma Jalbă a rostit în Sfatul Țării din Basarabia următoarele cuvinte istorice :

— „Fraților, văd că toți v-ați hotărât să luați ce vi se cuvine... să scăpați scumpa noastră Basarabie din mâna vrăjmașilor, precum scoate cioabanul oaia din gura lupului. Dar eu vă întreb, fraților, cari sunteți Moldoveni, cum ne lăsați

1) Partea meridională de peste Prut cu ținuturile dela gurile Dunării și țărmul mării, aparținuse Munteniei, dar apoi sub Alexandru cel Bun și Ștefan cel Mare fu unită cu Moldova. Numele de Basarabia vine dela dinastia Basarabilor, cari au stăpânit-o. Dela 1812 încoace fu numit *Basarabia* întregul teritoriu dintre Nistru și Prut. (Onciul : op. cit, p. 12).

pe noi, Moldovenii, cei ce suntem ruși din această Basarabie, să trăim pe celălalt țărm al Nistrului?... De ne veți uita, noi vom săpa malul Nistrului și vom îndrepta apa dincolo de pă-mântul nostru, căci mai bine să și schimbe râul mersul, decât să rămânem noi despărțiți unii de alții.“¹⁾

În ziua de 28 Noembrie st. n. 1918 o nouă bucurie umplu inimile Românilor când sfatul național întrunit la Cernăuți a decretat reunirea Bucovinei cu patria mamă. Prin aceasta au fost înlăturate nedreptățile istorice și suferințele îndurate de Români din Bucovina.

În toamna anului 1774 armata austriacă, folosindu-se de slăbiciunea Turcilor a intrat în Moldova ocupând o parte din ținutul Sucevei. Austriacii au dat numele de Bucovina teritoriului luat pe nedrept.²⁾ Zadarnice au fost împotrivirile lui Grigore Ghica, Domnul Moldovei, și ale boerilor. Mulți Români părăsesc deci Bucovina, boeri și țărani. Nemții din Austria aduseră Ruteni din Galiția ca să înstrăineze pe Români. Bătrânii se duceau iar tânărul Român nu avea de unde să mai audă de Ștefan cel Mare și Alexandru cel Bun. Austria răpește cu încetul bunurile mănăstirilor întemeiate de voevozii Români iar preoții sunt siliți a-și slaviza numele, căci Austriacii au știut ce să facă spre a ne desnaționaliza. Dar mărturisirile trecutului nostru au rămas adânc săpate în pietrele și crucile mormintelor, cari tot sub cer românesc se adăpostesc astăzi. Căci nu

1) P. Gârboviceanu : Români de peste hotare. Tip. Mănăstirea Cernica 1924 p. 19-20.

2) Numele vine dela făgetele sau bucovinele, care pe vremuri alcătuiau codrul Cozminului. Vezi : I. Nistor ; Un capitol din viața culturală a Românilor din Bucovina. București 1916 pag. 7.

mai suntem azi o corabie naufragiată, ci o națiune ai cărei fi aproape pretutindenii se bucură de ceasul sfânt al libertății.

În ziua de 1 Decembrie nou (18 Nov. v.) 1918 Românii din Transilvania, Banat și Țara Ungurească în adunarea din Alba-Iulia au săvârșit cea mai mare operă a libertății: unirea necondiționată, unirea vecinică cu Țara mamă România¹⁾. Au căzut astfel lanțurile robiei de pe poporul românesc. Jertfa adusă de Horia, Cloșca și Crișan a fost ispășită... Schingiuirile seculare au încetat, temnițele au rămas goale, căci libertatea nu îngăduie închisori pe seama sufletelor, care sute și sute de ani au însetat după drepturile lor firești. Școlile noastre astăzi răspândesc cultura românească, pământul este dat celor ce se numesc talpa țării iar votul obștesc a asigurat fiecăruia putința să și pună puterile în serviciul neamului și țării²⁾.

Mărirea noastră națională a putut învăța pe alte neamuri să cunoască ceea ce le servește pentru a fi în pace și să recunoască adevărul Sfintei Scripturi, că Dumnezeu este împotriva celor mândri. Dumnezeu, ridică numai pe acel popor, care se pleacă înaintea Lui. Adevărul acesta să fie pururea înaintea ochilor noștri. Învăța vor copiii de azi și de mâine, că pe plaiurile, șesurile, văile și prin munții noștri a trăit un popor cu mare viitor, căci viitorul nostru adevărat de aici înainte urmează. Trebuie să ne îndreptăm însă și noi toate gândirile spre legile lui Dumnezeu fără de

1) Intrarea trupelor române în Ardeal în 1916 nu era un războiu, ci executarea religioasă a unei datorii istorice. (N. Iorga: Regele Ferdinand. București 1923 p 41).

2) Broșura d-lui A. Ciura: „Adunarea dela Alba-Iulia“ merită a fi citită de cece doresc a cunoaște istoricul adunării.

cari orice învățătură din școală, din casa părintească și din societate rămâne zadarnică. Faptele națiunilor drepte și curate alcătuesc celei mai sfinte chezășii pentru libertate. La adăpostul acestor fapte se retrage și națiunea română în ziua de astăzi și zice cu poetul.

*«De n'a pierit Românul, când oardele barbare,
Veniau ca și locuste în agri-i semănați,
Tăind fără de milă, răpind fără cruțare,
Lipsind pe fii de tată și pe surori de frați,
Acum, când brațu-ți ager în lume-i cunoscut
Tu bravule Române mai crezi, că ești pierdut?»*

(Din poeziile lui Andrei Mureșianu
Brașov 1862 p. 70).

CUVANTAREA IV-a

La 10 Mai

De când există neamul românesc, nici-odată n'a avut mai mare încredere ca astăzi în trei cuvinte: Dumnezeu, virtute, libertate. Căci nici-odată în trecutul românesc, ori în ce parte ne-am îndrepta privirea, nu și-a trimis Dumnezeu razele sale binefăcătoare cu atâta îmbelșugare ca astăzi; nici-odată virtuțile noastre n'au fost mai glorioase ca astăzi când gloria ne-a întâmpinat după așa de îndelungate încordări de voință, căci „meritul cel mare al unui popor nu este, că s'a ținut cu noroc și a biruit, ci că împotriva norocului a putut să trăiască și să se desvolte, trecând peste toate împotrivirile și răspunzând la fiecare lovitură printr'o nouă încordare a ființei sale“¹⁾.

Și ce să zicem de libertate? Cum să nu avem încredere întrânsa? Cu lupte nesfârșite am dobândit libertatea noastră politică și astfel am făcut dovada, că duhul ei a trăit neconten't în sufletele noastre și astfel o merităm. Căci liber-

1) N. Iorga : Războiul nostru în note zilnice, vol. III. p. 5.

tatea „este răsplata cea mai înaltă... și celui care n'o va fi cucerit îi va fi refuzată orice bucurie adâncă și trainică a vieții“¹⁾.

Patru fapte mari sărbătorim în ziua aceasta :

1) În ziua de 10 Mai 1866 s'a statornicit dinastia română prin suirea pe tron a fostului rege Carol I.
2) În 10 Mai 1877 se proclamă independența regatului român. 3) În 10 Mai 1881 se încoronează domnitorul Carol I., ca rege al României.
4) Al patrulea eveniment al prăznuirii noastre; este unirea tuturor Românilor. Nici o națiune în secolul acesta nu a dobândit momente mai strălucite ca noi pentru prăznuire și nu se puteau ivi în istoria neamului românesc fapte mai mari pentru întărirea patriotismului adevărat. Astfel se desprinde pentru noi mai mult decât pentru oricine învățătura, ca să ne iubim țara din toată inima și din tot sufletul nostru. Patria adevărată este un **altar** ridicat lui Dumnezeu din partea părinților noștri; patria este **casa**, în care am gustat cele dintâi bucurii ale vieții; patria este **pământul**, din ale cărui roduri suntem nutriți. Iubind deci patria, iubim altarul, casa și pământul părinților, dar iubim și părinții, copiii, rudeniile, prietenii și ceilalți cetățeni.

Fără iubirea de patrie mărirea noastră națională nu este desăvârșită, iar prăznuirea nu este adevărată prăznuire. Fără iubire de țară suntem ca râul, care se lățește, dar neavând albie adâncă, se înpotmolește; suntem ca o armată, care pe dinafară se înmulțește și se mărește, dar înlăuntru ei domnește slăbiciunea. Școala și biserica, industria și comerțul, toate dar toate in-

1) I. Payot : Educația Voinții. Trad. de N. Pandelea ed. IV. 1921 p. 44.

stituțiunile trebuie puse în serviciul țării cu râvnă și mai mare ca până acum.

Dar unde sunt puterile ce ne trebuiesc pentru scopul acesta? Le avem în sufletele noastre, n'avem decât să întrebuițăm acele puteri și să nu uităm, că un popor, poate îndura o nenorocire dela alte popoare, dar poate să fie înjosit numai prin faptele sale proprii; pustiitorul poate face pagube mari, dar însuși suferă înjosirea¹⁾.

Dar să nu uităm, că puterile ce ne trebuiesc pentru întărirea vieții noastre naționale nu le putem lua numai din inimile de astăzi. Conducătorii țării noastre pot și trebuie să se inspire în munca lor din sufletul poporului, dar acest suflet este plămădit și din tradiția trecutului. Astfel trecutul istoric, pe care nici o putere omenească nu ni-l poate lua, deschide luminișuri pline de îndemnuri pentru noi. Căci „morții nu sunt morți decât pentru cei cari îi uită, și mormintele se deschid, când știe cineva rostul cuvintelor de farmec, pentru a ne da iarăș pe vitejii și înțelepții vremurilor“²⁾

De vom face așa, vom fi siguri de isbândă. Dacă vom lucra în ogorul nostru, ca noi să culegem rodul, va fi bine de noi; dar dacă încrezători în străini de bucuriile noastre, vom batjocuri învățăturile părinților noștri, dacă vom uita, că ei au brăzdat cu sânge pământul țării, pedepse și încercări grele vor cădea asupra noastră.

Înainte de toate trebuie să înlăturăm dintre noi toate neînțelegerile, căci mărire este omului a le

1) E. Frommel: Für Thron und Altar. Berlin 1901 p. 1923.

2) N. Iorga. „Pe ce se poate sprijini un popor“. Cuvântare. Vălenii de Munte 1910 p. 13.

înlătura (Pilde 20 v. 3). Apoi să stabilim între noi adevărata noțiune de frate, căci „frate de frate ajutat, este ca o cetate tare și înaltă“ (Pilde 18 v. 19). Și mai presus de toate să știm, că: „Dreptatea înalță neamul; iar păcatele împuținează semințiile“ (Pilde 14 v. 35). Să fim mândri, că dreptatea ne-a înălțat pe noi și numai dreptatea ne va putea lumina cărările viitorului!

Trăiască Maiestatea Sa Regele Ferdinand I!

Trăiască Dinastia Română!

Trăiască România!

CUVÂNTAREA V-a

La ziua onomastică a Maiestății Sale Reginei
22 Iulie (4 August)

Frumoasă întocmire a rânduit Providența pe seama neamului românesc, împletind în cununa vieții lui și flori de bucurie. De bună seamă la ziua onomastică a Maiestății Sale Regina Maria privim spre cele mai gingașe flori din cele împletite în cununa vieții neamului. Și privirea noastră pornește din inimă, căci zice Cartea Înțelepciunii lui Isus fiul lui Sirah: «Nu este bucurie mai mare decât bucuria inimii». (Cap. 30 v. 16).

Și cum să nu fie mare bucuria noastră, când încă înainte de a deveni regină, Maiestatea Sa vorbia în odaia de lucru dela Cotroceni între icoane vechi și candelile de argint: „Am venit la D-voastre așa de tânără, încât m'am înrădăcinat aici dela început. Sunt a voastră, a ceriului și a pământului acestei țări“.¹⁾ Nici o altă regină nu spusese un adevăr mai mare decât acesta. Născută

1. N. Iorga : Regina Maria, cu prilejul încoronării. București, 1923 p. 43,

la 30 Octombrie 1875 (tatăl Reginei Maria a fost fiu al reginei Victoria a Angliei iar mama ei era fiica lui Alexandru al II-lea al Rusiei), era fermecată de cele mai frumoase visuri“. „Visam— scria pe timpul când era Princesă — că voiu sădi grădini pretutindenii unde voiu trece, așa încât flori să-mi semene drumul“.

Venise în țara aceasta „ca fetiță blândă și nevinovată, supusă, sfoasă, iubitoare, încrezătoare în dreptul la fericire“. Soarta a voit ca să aibă și multe amărăciuni și lacrimi, cari însă au ajutat la înfăptuirea femeii ce era mai târziu.¹⁾

Indreptătoare de viață a tinerei Princesese era Biblia, pe care o citea, cum nu se obicinuește azi nici în cele mai bune familii creștine. Din Cartea Cărților a învățat cea mai adâncă înțelepciune a vieții. De acolo mai mult decât de ori unde, a învățat adevărul, că este mai ușor unui rege și regine a urca scările înălțimei, decât a rămâne pe înălțime; mai ușor se dobândește o coroană decât purtarea ei pe cap în valul atâtor răspunderi; a învățat, că mai ușor este a avea curaj în nenorociri decât smerenie la vreme de noroc și fericire. Noi cu toții mai tare simțim prezența lui Dumnezeu sub chipul stâlpului de foc la necaz și dureri decât sub chip de nor la strălucirea luminoasă a norocului.

Căsătorită în 10 Ianuarie 1893 cu Principele Moștenitor al României, actualul rege glorios Ferdinand, — în ziua de 22 Ianuarie 1893 întâmpinarea făcută la București perechei Prințiare, a fost din cele mai înălțătoare. Nu mult după venirea în țară a ajuns să cunoască „mai bine

1) „Convorbiri Literare“, Nr. Ian.-Febr. 1924 pag. 9.

decât cei mai mulți din jurul ei Țara Românească. În curând se convinsese deaproape, că poporul acestei țări este cel mai harnic și țara este vrednică de iubire. În scrierile ei de o înaltă inspirație descrie nu numai locurile pitorești ale țării, dar și pe locuitorii ei. Așa scrie bunăoară „M'am purtat printre cei mai umili. Am intrat în casele lor, li-am pus întrebări, am prins în brațele mele pe pruncii lor“¹⁾.

Astfel a învățat a ne cunoaște țara, oamenii și energiile ei. În curând deveni un adevărat înger păzitor al țării. Se așteptau numai momente pentru o viață de dovezi a iubirii de țară. Și momentele acelea sosiră în anul 1913, când armata română se contaminase de holeră în văile Bulgariei. Atunci Principesa Maria a petrecut zile întregi la căpătâiul soldaților, dovedind energie de fier și curaj deosebit în fața morții. O țară întreagă cuceri atunci și mai mult încrederea viitoarei Regine. Și toate așteptările țării fură realizate. Principesa Maria a fost sfătuitoare luminată a minților, cari au dus țara noastră în războiul mondial spre laurii biruinții. Cu puțin înainte de a deveni Regină, în 1914, scrise pagini neperitoare din cari reținem următoarele. „Era la începutul marelui războiu european ; se vorbise de abdicarea bătrânului rege, în urma unor neînțelegeri adânci între el și poporul său ; se mai șoptise, că noi, generația cea tânără, a căror vieți erau deschise înaintea noastră, trebuia să-l urmăm în surghiun, dacă se hotărâ să plece. Toată firea mea se ridică împotriva acestor gânduri ; luptătoarea ce svâcnea în mine era hotărâtă să zădărnicească o

1) Iorga : op. cit. p. 37.

asemenea întocmire... Cum! să fiu silită să părăsesc această țară, care în fine era a mea, în a cărei inimă mă strecurasem încet, dar sigur? Cum! să părăsesc acest popor, care începuse să se încreadă în mine și să privească spre mine ca la nădejdea cea viitoare; să părăsesc munca mea, casa mea, viitorul meu, dreptul meu de a mă odihni pe veci în pământul românesc?... Nu, nu, așa ceva nu se putea întâmpla, niciodată!... Chiar dacă alții s'ar fi hotărât să plece, eu m'ași fi înfipt ca copiii mei în pământul acesta, și, ca să ne desprindă de el, ar fi trebuit să smulgă și inimile din noi" 1).

Ceasuri grele au urmat după intrarea României în războiu. Fosta Principesă, acum Regină, în ajunul plecării din București, îndură o mare nenorocire, prin pierderea Principelui Mircea. Dar durerea aceasta devenise un nou legământ între Țară și Regină. Urmând surghuinul în Moldova, nu doria altceva decât întărirea și purificarea țării din marile încercări. Devenise maica răniților, bolnavilor și a muribunzilor.

În 22 Iulie 1917 scria: „Țara mea va fi țara mea chiar și dacă o soartă prea tare pentru mine mă va smulge de pe ultima bucățică de pământ. Simt, că mă voi întoarce. Trebuie să mă întorc“. Și lacrimile ei de mamă, cari au udat câmpiile Moldovei, s'au prefăcut în lacrimi de bucurie, căci zicea Maiestatea Sa Regina în toamna anului 1918: „Precum e sigur, că soarele răsare în fiecare zi, așa sunt sigură, că ziua noastră va veni!“ Bucuria biruinții finale era atât de mare, încât Regina zicea: „Trebuie să ne deprindem iarăși

1) „Convorbiri Literare“ loc. cit. p. 11.

să fim fericiți, noi cari am plâns cu lacrimi amare“¹⁾.

Adevăratul cetățean nu va uita nimic din ceea ce Maiestatea Sa Regina Maria a făcut pentru țara Sa, pentru România de azi. Când privim spre sbuciumările vieții indivizilor și națiunilor, și spre nesiguranța lucrurilor trecătoare ale pământului, simțim bunătatea divină, cugetând, că neamul nostru nu numai are o regină, dar are o regină cu care în fața lumii se mândrește. Privind spre multele jertfe ale trecutului, spre sângele vărsat pentru un viitor mai bun, dorim, dorim cu toții să avem mângâeri cât mai multe. Mângâiere este, că avem o țară mărită, cu o Regină a visurilor noastre viitoare.

Să fim deci mândri și noi cu Dinastia noastră și să nu uităm, că faptele patriotice săvârșite pentru țară se resfrâng și asupra Dinastiei.

Sunt națiuni, cari așteaptă înălțarea lor prin Dinastia la cari visează. Națiunea română a trecut peste această perioadă. Neamul nostru a văzut realitatea, cele mai mari nădejdi ale lui s'au realizat și prin întocmirea prevăzătoare, că avem o Dinastie. Fie ca viitoarele fapte mari ale mândrei noastre Regine să încununeze cu și mai multă strălucire Dinastia noastră!!!

*Trăiască Maiestatea Sa Regina Maria,
Trăiască Maiestatea Sa Regele Ferdinand,
Trăiască Dinastia Română!
Trăiască România!*

CUVÂNTAREA VI-a

Ziua nașterii Maiestății Sale Regelui Ferdinand
(11/24 August)

Neamul românesc a păstrat totdeauna în trecutul său sentimentul de iubire și nețărmurită alipire către Domnul său. O frumoasă însușire cetățenească este aceasta, dar este și o însușire creștinească aleasă. Căci fie cineva cetățean simplu, fie soldat sau slujbaș al statului, el trebuie să cinstească pe rege și poporul, mânat de virtuțile creștinești. Nici nu poate fi cetățean bun celce nu este cetățean virtuos. Ori, dacă cineva nu cinstește altarele, sfințenia căsătoriei, și alte instituțiuni sfinte, nu poate fi cetățean bun. Zadarnic va striga pe toate drumurile: patrie, patrie, căci el nu e vrednic de crezământ.

Dimpotrivă: cel ce cinstește acele instituțiuni este un bun patriot, dar și un bun creștin. El împlinește cuvintele Sf. Scripturi: „Pe toți cinstiți. Frăția iubiți. De Dumnezeu vă temeți. Pe împăratul cinstiți“. (I Petru 2 v. 17).

La rândul său și Domnitorul s'a putut sprijini

pe un asemenea popor. Și oare pentruce? Pentru că oamenii sunt de două feluri: oameni în cari te poți încrede și oameni în cari nu te poți încrede. Poporul nostru e compus din creștini și cetățeni buni.

Neamul românesc înalță astăzi rugăciuni curate către Dumnezeu pentru regele său și este gata să înoiască oricând jurământul său de credință către tron și țară, pentrucă are convingerea, că Maiestatea Sa Regele Ferdinand este cel mai glorios Domnitor până astăzi în istoria română. Născut la 24 August 1865, ca al doilea fiu al prințului Leopold de Hohenzollern, încă din copilărie a fost dus regulat la biserică, și a fost crescut așa fel, ca și prin muncă să merite titlul de „prinț”. „Regele Ferdinand și-a petrecut copilăria la Düsseldorf... Acolo, departe de părinți și-a terminat învățăturile secundare clasice și a trecut cu laudă examenul de bacalaureat. Apoi s'a făcut ofițer și s'a dus la Cassel, unde a urmat cursurile militare în școala de războiu. După doi ani de practică ostășească, la cazarmă și pe câmp, a luat din nou drumul școalei, ascultând la universitatea din Turingen și Leipzig cursuri de economie politică, științe financiare, istorie, dreptul ginților și dreptul roman, ținute de profesori celebri“.¹⁾

Cu aceste calități a venit în țară în 19 April 1889 prin dorința exprimată de Corpurile Legiuitoare, care cereau un moștenitor prezumptiv al tronului.

La vârstă de 24 ani ca senator de drept rostește un înflăcărat discurs în Senat spunând între altele următoarele: „Făgăduesc, că îmbrățișând cu căldură

1) „Revista pentru toți”, Anul V. Nr. 9. Noembrie 1922 pag. 6.

așezămintele pe cari țara și le-a dat în deplină libertate, voi încuviința și voi sprijini numai ce este potrivit pe deplin cu simțămintele poporului. Voiu contopi astfel existența țării cu a mea“.¹⁾

Ca membru de onoare al Academiei Române, în 16 Martie 1890 își exprimă bucuria, că învățând cu plăcere limba românească, i-s'a înlesnit cunoașterea de aproape a literaturii populare, a datinelor, obiceiurilor, dar mai ales a bogatei istorii a neamului românesc“. In anul 1913 la desvelirea monumentului lui Barbu Știrbei, spune în auzul țării că: „o țărănime slobodă, mulțumită și tare este unul din stâlpii cei mai puternici și siguri ai unui stat trainic“.²⁾

Viața sufletească a țării i-a întărit sufletul în direcția aspirațiilor naționale ale neamului românesc. Nu se suise încă pe tron, când se declarase împotriva politicii alături de Puterile Centrale.

Maiestatea Sa Regele Ferdinand începe a domni în ziua de 27 Septembrie 1914. In împrejurări grele a urcat tronul. Țărănimea aștepta ridicarea ei din robia economică, societatea românească aștepta chemarea adevăraților patrioți la muncă pentru tron și țară. Este în deobște cunoscut, că Maiestatea Sa era cel dintâi român, care punea țara și poporul mai presus de toate. In 3. Oct. 1914 declară (în sfaturile date Principelui Carol la atingerea vârstei de majorat), că Suveranul are o răspundere morală foarte mare față de Dumnezeu, față de sine și față de Țară și Istorie. Cu

1) N. Iorga : Regele Ferdinand. Cu prilejul încoronării, București 1923 pag. 12'

2) N. Iorga : op. cit. p, 20.

cât erau timpurile mai grele, cu atât legătura între Rege și Popor se strângea. Intrarea în războiu a României alături de marii aliații era în primul rând opera Regelui. În proclamația din August 1916, Maiestatea Sa exprima credința, că Românii sunt chemați a realiza unirea mult visată. Războiul nostru începe și Maiestatea Sa împarte cu poporul român toate durerile până când ceasul biruinții a adus bucuria tuturor. În 21 Noembrie 1916 cu lacrimi în ochi părăsește capitala și se retrage în Moldova în fruntea oștirii. Niciodată n'a pierdut nădejdea în dreptatea divină. Căci și Ștefan cel Mare după înfrângerea din codrii Neamțului, își adună oștirea răzleată și ducea moartea după câteva luni în rândurile Turcilor, având încredere în dreptatea divină.

Maiestatea Sa a știut să răsplătească jertfele celor ce au luptat pentru mărirea neamului. Încă în 15 Decembrie 1916 în Mesajul de tron accentua puternic dreapta împărțire a pământului de hrană și însemnătatea votului obștesc. În 21 Martie 1918 declară către Administratorul Domeniilor Coroanei, că dorește ca vitejii ostași să aibă foloase pe Domeniile Coroanei. Din prilejul hramului ostașilor (Sf. Gheorghe 1918) Maiestatea Sa declară ostașilor: «Intăresc încă odată făgăduința mea de Rege, că după izbânda pe care o așteptăm, se va realiza pentru voi legiuita stăpânire asupra ogoarelor câștigate cu sângele vostru și prin vot obștesc veți lua parte activă în alcătuirea unei României nouă și mai mari...⁽¹⁾»

Toate, dar toate nădejtile fură realizate. În Noiembrie 1918, Maiestatea Sa Regele a fost

1) Iorga : op. cit. p. 50.

primit la București cu „un entusiasm fanatic“ „N'a fost ochiu, care să nu lăcrămeze de bucuria nesămuită“ ¹⁾. La ospățul de biruință din 18 Noiembrie 1918 Maiestatea Sa declară: „Când am luat moștenirea întemeietorului României moderne, am făgăduit înaintea reprezentanților națiunii, că voi fi bun român; cred că m'am ținut de cuvânt. Grele au fost timpurile, mari au fost jertfele, dar strălucită a fost răsplata și astăzi pot spune cu fruntea senină: față de Dumnezeu și de poporul meu, am conștiința curată“ ²⁾.

Incoronarea dela Alba-Iulia în ziua de 15 Octombrie 1922, a fost consfințirea mărețelor fapte din cari a ieșit România-Mare. În proclamația către țară dată din acel prilej, Maiestatea Sa Regele dorește ca țărănimea să muncească cu folos ogoarele dobândite, iar muncitorimea „credincioasă patriei, să-și afle soarta tot mai prosperă într'o viață de armonie și de dreptate socială“. Maiestatea sa dorește, ca toți fiii buni ai țării, fără deosebire de religie și de naționalitate să se folosească de drepturi egale cu ale tuturor Românilor. Voiește ca România să aibă rol de frunte în renașterea orientului european.

Dorințele acestea sunt dorinți înălțătoare, sunt dorinți sublime. Împlinirea lor aduce țării cea mai mare fericire. Dar Maiestatea Sa a contribuit cel dintâi la așezarea temelilor pentru aceste dorinți. Incunjurat de sfetnici luminați, a învățat neamul românesc să aibă și mai multă încredere în puterile Sale. Astfel a adus lumină în sufletul neamului și nu s'a gândit la gloria proprie, căci glorioasă a devenit națiunea română. Această

1) Iorga : op. cit. p. 61.

2) Iorga, op. cit. p. 62.

națiune roagă azi pe Dumnezeu să ocrotească pe gloriosul ei Rege, a cărui Domnie pentru poporul românesc este ca maslinul, sau ca smochinul pe care odinioară plantele din Biblie l-au chemat să domnească peste dânsele (Judecători cap. 9).

Noi știm, cât de mari sunt drepturile regale și datoriile regale. Nu numai strălucirea, puterea și mărirea sunt regale, dar regală este dreptatea, regală este mărinimia, precum și fericirea națiunilor.

Deaceea zicem azi : „Doamne întru puterea ta se va veseli împăratul, și de mântuirea ta se va bucura foarte.

Pofta inimei lui i-ai dat lui, și de voia buzelor lui, nu l-ai lipsit pe dânsul ;

Că l-ai întâmpinat pe el cu binecuvântările bunătății ; pus-ai pe capul lui cunună de piatră scumpă“ (Ps, 20).

Trăiască Maiestatea Sa Regele nostru Ferdinand I. !

Trăiască Dinastia Română !

Trăiască România !

CUVÂNTAREA VII.

Ziua nașterii A. S. Regale Principele^m Moștenitor Carol (3|16 Octombrie)

«Dumnezeule judecata ta dă-o
împăratului și dreptatea ta fiu-
lui împăratului» (Psalm 71 v. 1).

Așa a grăit odinioară împăratul David, care din adâncul inimii dorea, ca Dumnezeu să umple cu dreptate inima fiului său, urmaș pe tronul lui Israil. Majestatea Sa, preabunul nostru rege aceiaș dorință avea și are în privința Alteței Sale Regale, Principele moștenitor Carol. Căci numai întru dreptate se poate sălășlui asupra cuiva lumina vieții. Numai cu zestrea dreptății divine sunt adevărate cuvintele dela Pildele lui Solomon: „Intru lumina vieții fiul Impăratului“ (16 v. 15).

Pentru noi Românii ziua nașterii A. S. Regale Principelui Moștenitor Carol este zi de sărbătoare, pentru că este un falnic continuator al Dinastiei române, pentru că un neam întreg privește spre Dânsul cu nădejtile cele mai bune ale viitorului.

Falnicul vlăstar al Dinastiei noastre a trăit clipele mărețe ale luptelor celor mai mari pentru

unitatea noastră națională. Din învățămintele războiului nostru i-a fost hărăzit să se convingă, că pentru neamul românesc „adevărul din pământ a răsărit și dreptatea din cer a privit“ (Ps. 84 v. 12). Unirea tuturor Românilor i-a adus aminte de cuvintele Psalmistului. „Iată acum ce este bun sau ce este frumos, fără numai a lăcui frații împreună“. (Ps. 132 v. 1).

Și să nu credem, că nu ar fi fost pregătit pentru aceste zile mari. Pe pragul tinereții Sale a știut să-și înzestreze sufletul cu acele comori, cari l-au pregătit pentru zilele de azi și viitorul de mâine. Tânărul moștenitor de tron „citia literatură românească, ba chiar o căuta cu pasiune... și avea stimă pentru reprezentanții culturii noastre“¹⁾.

De ce oare făcea lucrul acesta? Pentru că un îndemn lăuntric îi spunea că: „cel mai puternic Domn e acel, care se face iubit mai mult și împărtășește mai deplin întreaga viață a poporului său, al cărui spirit îl soarbe larg încă din tinereță“²⁾. Profesorii săi i-au dat cea mai bună învățătură și cu ocaziunea examenului de maturitate i-au dorit să fie iubit de țară și să biruiască. Tânărul prinț mulțumește atunci profesorilor săi și le face declarația solemnă, că: „Dela D-Voastre am învățat multe din cele ce-mi vor trebui în viață; dar m'ați învățat pe lângă acestea încă două lucruri, ce-mi vor folosi și mai mult în viitor: iubirea de graiu și iubirea de neam“.

Cu ocaziunea cursurilor ascultate la universitatea din București a învățat să cunoască temeinic „devotamentul pentru datorie, scârba de faptele

1) N. Iorga (Prințul Carol). Mărturii pentru cine nu-l cunoaște și totuși îl judecă. Iași 1918 p. 10.

2) Iorga op. cit. p. 11.

urâte ale egoismului și de decăderea conrupției“. A învățat să aibă admirație pentru faptele eroice ale trecutului, milă pentru slăbiciune și hotărâre pentru a ajuta dreptatea.

În calitate de Comandant al marei legiuni a „Cercetașilor României“ a adresat cercetașilor și instructorilor lor cele mai potrivite povețe: să fie caractere tari, să fie disciplinați și „gata ori-când“ la glasul de chemare al Patriei. Și nu numai cuvintele au răsunat, dar au urmat și faptele, căci sub steagul luptelor din războiul cel mare neamul nostru a avut pe Alțeța Sa Regală Principele Carol între vitejii vitejilor, despre care pomenesc și cântecele soldaților:

... „Și mai au cu ei supt steag
Au un Prinț viteaz și drag
Care, când ne comanda
Moarte prin dușman făcea“¹⁾.

O mare misiune a îndeplinit Alțeța Sa Regală la începutul anului 1917, când a plecat în misiune la Petrograd. Acolo a făcut să fie mai bine cunoscute hotărârile națiunii române de a lupta până la capăt pentru biruința dreptății ei neperitoare. Drumul acela al Alțeței Sale Regale a fost înspre Petrograd „cel dintâiu, care duce încrederea unui neam în ursitele sale viitoare“²⁾.

Iar după războiu Alțeța Sa Regală a dus până în Japonia salutul călduros al națiunii române biruitoare. Și la noi acasă, prin „Fundatiunea Culturală Principele Carol“ se răspândește astăzi lumina cărților în toate straturile vieții românești.

1) Iorga : op. cit. p. 43.

2) N. Iorga : Războiul nostru în note zilnice p. 34.

Alteța Sa Regală a făcut începutul acestei înalte instituțiuni. Stăruința ce o depune personal pentru înflorirea acestei instituțiuni ne învață, că și alte virtuți sunt vrednice de răsplată, dar numai stăruința obține răsplătirea.

Alteța Sa Regală a dat deci cea mai bună dovadă, că cei mai fericiți ani ai tinereții i-a petrecut având în inimă cele mai sublime idealuri, cum se și cuvine unui viitor Domnitor. Prin aceasta s'a făcut model al tinerimii noastre, care trebuie să știe, că nu poate fi un viitor sigur fără o tinerime plină de idealuri. Undele mării și norii cerului trec fără de urme, dar nu este îngăduit să treacă fără urme de câștig sufletesc viața tineretului unei națiuni.

Ceeace scriem pe marmoră, se va sfărâma iar ceeace scriem pe metal se va topi, dar principiile neperitoare scrise în cartea inimii, nu vor trece niciodată. Astfel vor rămâne toate dorințele nobile și faptele mari ale Alteței Sale Regale ca o cheazășie puternică pentru timpul, când îi va fi dat să poarte coroana de rege al tuturor Românilor.

Iar urmașii noștri și fiii fiilor lor vor povesti cu drag în povești, că a fost odată un fiu de Rege, iar mai târziu Rege, care la bine și la rău, a fost cu cea mai mare credință și dragoste către neamul românesc.

În nădejdea aceasta, la ziua onomastică a Alteței Sale Regale să strigăm din inimă curată :

Trăiască Alteța Sa Regală Principele Moștenitor Carol!

Trăiască Dinastia Română!

Trăiască România!

CUVÂNTAREA VIII.

La Ziua Nașterii Maiestății Sale Regina
(16 29 Octombrie).

Vieța oamenilor de rând este privită sub raportul bucuriilor sau al durerilor. Unii o privesc din punctul de vedere al anilor petrecuți într'un anumit loc sau din acel al ocupației. Alții iarăș o privesc sub raportul copilăriei, al tinereții și bărbăției. Sunt simple împărțiri acestea, cari ne arată diferite întorsături din viața omului. Dar să privim spre viața celor ce sunt puși de Providință de-asupra mulțimii. Să cugetăm, că privirea mulțimei spre capetele încoronate trebuie să evoce încrederea cea mai mare. Da, o încredere, pe care nimic să nu o poată sdruncina, precum nu se clătește busola de furia viforului.

Mare lucru este și din orânduire mai înaltă, a cinsti pe mai marii națiunilor. Iar când conducătorii destinelor mulțimii sunt totdeauna cu această mulțime, atunci poporul mai are și pilde vrednice de urmat.

Vieța Maiestății Sale Regina Maria este în

privința aceasta cea mai fericită pildă. Nu-i mirare deci dacă împărțim vieața aceasta rară și plină de glorie, nu după vârstă sau alte împrejurări, ci după virtuți. Doar virtutea nu voește să știe de vârstă, loc sau alte circumstanțe, ci numai de dorul de a face bine.

1. Să privim mai întâi iubirea Ei de neam și țară. Maiestatea Sa a știut prea bine, că o țară întreagă se întreabă privind-o: oare iubește-mă această aleasă Crăiasă? Se va fi gândit, că oarecând va fi întrebată în fața Dreptului Judecător: câtă încredere ai avut în vitalitatea poporului, care te-a cinstit atât de mult? Căci orice ai făcut pentru un neam, dacă nu l-ai iubit, valoarea jertfei scade! Și Maiestatea Sa, cu inimă profund religioasă și-a dat seama, că neamul nostru e vrednic de încredere și iubire. Astfel curată și înălțătoare era slova poetului Gheorghe Coșbuc când scria despre Principesa Maria ca viitoare regină:

*„Tu vei iubi acest popor,
Că-i blând, și bun, și primitor,
Și 'n vechea noastră țară
Eroii parcă-s mai eroi,
Și primăvara pe la noi
Mai mândră primăvară“.*

* * *

Această iubire de țară și neam a manifestat-o Maiestatea Sa Regina mai ales prin alinarea suferințelor soldaților noștri și prin ajutorarea celor săraci și lipsiți. Iar acolo unde iubirea Ei de neam nu mai putea contribui cu fapte, cari să fie văzute de oameni, Maiestatea Sa avea și are și astăzi mâinile încrucișate la rugăciune.

În anul 1913 soldații noștri se contamineză de holeră cu ocaziunea expediției în Bulgaria. Văzând ravagiile morții, — scria Maiestatea Sa: „De fapt aici nu puteam face alta, decât să stau cu mâinile încrucișate, ridicându-mi cugetul în fierbinte rugăciune către Dumnezeu!“¹⁾;

În mijlocul celor mai mari încercări în Moldova, după încetarea ostilităților, Maiestatea Sa cerceta mormintele eroilor și se ruga pentru cei morți. „Lacrimile mele — scrie Maiestatea Sa — sunt lacrimile unei mame, care plânge pentru copiii ei... lacrimi de pomenire, prinos adus celor cari, deși au murit, trăesc de-apururea în cutele cele mai tainice ale inimilor noastre“.

Având virtutea iubirii de neam și țară, și înzestrată cu inimă pururea rugătoare către Dumnezeu, Regina noastră are cele mai sublimе însușiri sufletești. Ele ne dau tărie și nădejde nouă celor de azi, cari suntem datori să avem aceleași însușiri alese. Căci Dumnezeu poartă grije de poporul, care iubindu-și țara, are și mâini îndreptate spre rugăciune. Dumnezeu nu voește să vadă numai bătălii cumplite și națiuni ridicându-se împotriva altor națiuni. Domnul Cerului și al pământului știe să coboare mândria celor încrezuți peste măsură în puterile lor; El aude și ascultă bătăile inimilor îndurerate. Vede Dumnezeu ochii cari lăcrămiază și buzele cari tremură.

2. Și când știm, că aceste însușiri alese ale Maiestății Sale au fost și sunt totdeauna însoțite de virtutea răbdării creștine!! Căci capetele încoronate încă au drumuri cu lacrimi, însă acele

1) N. Iorga: Regina Maria. pag. 52.

lacrămi curg mai mult în taină. A plânge cu lacrămi este mai întâi un drept al săracilor, a ascunde lacrămi este mai întâi un drept al celor mari, a alina, a șterge lacrămi este un drept al celor milostivi. Viața omenească numai bunul Dumnezeu o poate cunoaște cu adevărat. Câte cugetări și suferinți nu rămân tănuite în fața celuice descrie viața altuia. De sigur mai ales viața unei regine este plină de cugetări și suferinți tănuite, cari numai de tot rar sunt date pe față, cu ocaziunea unor mari bucurii. Astfel scria Maiestatea Sa Regina cu ocazia vizitei Suveranilor noștri la Paris, din Aprilie 1924;

«Sunt momente în viață când ești răsplătit de toate ceasurile dureroase, pe care le-ai străbătut.

Unul din aceste momente este acela când te primește Franța».

Răbdarea glorioasei noastre Regine este o putere activă, căci în mijlocul suferințelor vede planurile destinului mai înalt. Este o răbdare ca și aceea a călătorului, care vede strălucind vârful muntelui, dar nu se miră deloc de prăpastiile peste cari trebuie să treacă până când ajunge pe culmea muntelui. Și nimic nu poate fi mai înălțător pentru omul care rabdă, decât cugetul, că după furtună se ivește soarele iar după luptă se arată biruința.

Este firesc să scoatem învățătură prețioasă din pilda vieții Maiestații Sale. Din această pildă se desprinde învățătura sf. Apostol Pavel: «Intru nădejde bucurându-vă, întru necaz răbdând, întru rugăciune îngăduind» (Rom. 12 v. 12).

Da, fraților, nădejdea, răbdarea, rugăciunea și alte mijloace sfinte ne vor face cu puțință să sărbătorim după cuviință sărbătoarea națională de

astăzi. Pentru noi Românii credința și supunerea către Suveranii țării este o dovadă a iubirii de țară. Fiecare cetățean român să iubească țara și pre Suveranii ei, căci statul român este cel mai recunoscător către cetățenii de orice limbă și lege, cari muncind ca frații se și iubesc ca frații.

A sosit timpul, când fiecare cetățean trebuie să se pătrundă de adevărul, că statul român își croiește viitorul său numai pe încrederea nețărmurită în biruința dreptății. Astfel Dinastia română, care domnește în numele dreptății este legată cu sfinte legături de toți fiii țării. Căci pot fi limbi mai multe, dar o singură patrie au fiii României.

Și să nu uităm, că toate bisericile din țară susțin, că ele propagă numai învățături divine. Dela acestea învățături se așteaptă crearea unor suflete pline de înțelegere și armonie.

Amintirile trecutului ne înfățișază și o lume, care în mare parte a turburat armonia dintre popoare. Dacă se formează suflete curat creștinești se poate forma o lume nouă : a iubirii creștine.

Sufletul poate da o lume, dar lumea nu poate crea suflet!! Mărețele clipe ale serbărei de azi, dorim să fie spre zidire creștinească și patriotică pentru toți fiii țării noastre. Nețărmurită este nădejdea noastră, că Domnul Dumnezeu tărie poporului românesc va da ; Domnul va binecuvânta neamul românesc cu pace !

Trăiască Maiestatea Sa Regina Maria !

Trăiască Maiestatea Sa Regele Ferdinand I!

Trăiască Dinastia Română!

Trăiască România!!

CUVÂNTAREA IX

La sfințirea unui steag *)

Preocupările mărunte nu pot întuneca nicio dată măreția clipelor trăite de un neam sau numai de o parte a neamului sub umbra steagului. Căci steagul nu este numai o pânză simplă fără înțeles, ci este expresia fidelă a unei idei. Pentru exprimarea ideii, toate, dar toate națiunile pământului își au steagurile lor!

Insuflețirea și progresul își găsesc cea mai potrivită expresiune sub chipul steagului. Noi, ca popor, putem avea diferite steaguri, dar din fiecare se desprinde cuvântul: «înainte», căci fără înaintare nu putem vorbi de viață adevărată.

Drapelul purtat în războiu le spune vitejilor soldați: «înainte», «înainte»! Drapelul de gloanțe sdrențuit vestește înaintarea și atunci, când stegarul cade și sângele său udă mărețul simbol. Cine nu cunoaște fapta stegarului, care este grav rănit, dar nu voește ca sanitarii inamicului să-l ducă la spital, pentru că acoperea cu corpul său steagul ce i-s'a încredințat?? Când sanitarii se reîntorc, stegarul este mort și steagul se găsește!

*) A se considera ca supliment.

În asemenea clipe se știe mai bine ce înseamnă steagul, căci nimeni nu voește să cedeze semnul biruinții!!

Steagul este însă și în timp de pace un simbol al înaintării și progresului. Căci adevărata înaintare a omenirii și a neamurilor se face mai ales în timp de pace. Înaintare fără vărsare de sânge îi trebuie omenirii și pe aceea o găsește în știință și artă, în industrie și comerț, în agricultură și alte ramuri ale progresului. Înaintarea o vestește deci steagul în știință, înaintarea o vestește în artă și în celelalte probleme ale vieții omenești.

Vai, cât de mare nevoie avem mai ales astăzi să ne grupăm puterile noastre în jurul reuniunilor și a altor instituțiuni menite a da tărie națiunii române! Căci națiunea noastră are nevoie de întărirea orânduirilor sale, cari i-au adus biruința. Pentru închegarea, pentru adunarea forțelor să ne fie simbol steagul înfrățirii, steagul acela despre care poezia în armonioasă cântare zice:

*«Pe-al nostru steag e scris unire,
Unire 'n cuget și 'n simțiri;
Și sub măreța lui umbrire
Vom înfrunta orice loviri».*

Da, fraților! Simbol de îndemnare la muncă să ne fie steagul! Căci leneșii nu au nevoie de steag: când steagul fâlfâie numai leneșul stă nepăsător. Și astfel trădare de steag se poate săvârși nu numai în timp de războiu, ci și în timp

de pace. Trădător este nepăsătorul, care se face a nu auzi strigătu: „Inainte!”

Nici un cuvânt, dar nici un cuvânt nu ne poate fi mai de folos ca și acesta: „Inainte!” O generație dă steagul celeilalte generații și astfel îi transmite și cuvântul de îmbărbătare: „Inainte!”

În modul acesta steagul devine un simbol sfânt al îndatoririlor cetățenești, fără de cari nu poate exista iubirea de patrie. Iubirea țării poate cere unui cetățean ca în acelaș timp să și are dar să și lupte, adică vieța reală să o îmbine cu idealul vieții.

Steagul este simbol în amândouă cazurile pentru adevăratul patriot. Cine evită a recunoaște acest adevăr, acele uită, că precum copacul stă cu rădăcinile sale adânc înfipte în pământ, așa și cetățeanul adevărat trebuie să se sprijine pe pământul țării sale. Cu alte cuvinte: cine nu recunoaște trebuința sfântă a înțelesului steagului pentru țară, pentru biserică, reuniuni și alte instituțiuni, acela e cetățean numai cu numele.

Deci iată, că înțelepțește s'a rânduit, că înainte de a fi dat destinației sale, steagul este sfințit, este înzestrat cu binecuvântarea Bisericii. În chipul acesta harul sfințitor al lui Dumnezeu face cu putință lucrarea armonică sub umbra steagului.

Astfel devine steagul simbol al credincioșiei, al datoriei. Unde simbolul acesta este cinstit, acolo există râvnă cetățenească, dispăre nepăsarea, lășitatea și fățarnicia. Steagul e semnul datoriilor păzite cu sfințenie de către toți.

Faptele noastre aduc steagului adevărată cinstire. Ele slăvesc țara, neamul și toate instituțiile lui. Rugăciune trebuie deci să îndreptăm către Dumnezeu, ca să putem săvârși fapte creștinești

și cetățenești. În toată vremea să binecuvântăm pe Dumnezeu și să cerem, ca să îndrepteze căile noastre spre țărnul mării.

„Că drept este Domnul Dumnezeuul nostru și va judeca lumea între dreptate și noroadele întru adevărul său“.

DE ACELAȘ:

1. *Monahismul*, — Sibiu 1918.
 2. *Predici (74) pentru Duminici și alte ocaziuni* în colaborare cu preotul Gh. Maior, — Arad 1918.
 3. *Unificarea organizației noastre bisericesti*, — Sibiu 1919.
 4. *Istoria Predicii la Români*, — București 1921.
 5. *Sâmbăta și Duminica*, — București 1923.
 6. *Poate crede omul modern în minuni?* — București 1923.
 7. *«Pentru Neam și Lege»*. Cuvântări împotriva adventiștilor și baptiștilor. — Caransebeș 1923.
-